

Erra (nom de lletra), veg. *lletra Erra, errada*, V. *errar Erradicar*, V. *arrel*

ERRAR, del ll. *ĒRRĀRE* 'vagar', 'vagabundejar', 'equivocar-se'. □ I.^a doc.: S. XIII.

Com a transitiu (no reflexiu) i encara més com a intransitiu, es troba ja sovint en els textos d'aquesta centúria: Llull, *CostTort.*, Jaume I, *VidesR.*: «si axí és con tu dius, tot lo món e<r>ra, e tu sols dius veritat», f° 251v2 (n. 9, trad. el ll. *errat*, p. 791); «dixem-los Nós que ells *erraven* en lur enteniment», «ab Déu, que no y poreu *errar*», Jaume I (*Cròn.*, Ag., 476, 449), i amb diversos usos transitius: «quant la pedra *erràs* lo castell, que no ferís», «ells havien paor, per les grans fosques que eren en Acre a entrada d'ivern, que no *errassen* la terra», «car si la *errassen* havien paor que no y poguessen avenir», ib. (239, 476, 476); i amb complement oracional «pochs dies *errava* que ls nostres no haguessen torneig» 'deixaven de tenir torneig', id. (377); «tots los hòmens del món *erren* e fan gran oradura faent lo contrari», Eiximenis (*Terg.*, f° 406v). «*Errar*: aberrare a scopo», OPou (*TbPu.*, 172).

La construcció reflexiva poques vegades es troba a l'Edat Mitjana, però modernament és més general que l'altra: «De cua d'ull, primer, i després clavent dretament la vista, vejà ab goig que fins aquesta volta s'havia *errat*», Noller (*Papall.*, 28). *Anar errat*: «Ah, si 's pensa que jo també 'm dic Sofia, va ben *errat*», id. (*id.*, 88); «no anava *errada*: és lo baylet del pa», id. (*Croquis*, 10). Amb caràcter vulgar i dialectal, per obra de la *rr* següent, es canvià la *e'* en *a'*, i després s'estengué això fins a les formes del present, com ho veiem en els parlars de cap a l'Ebre: «si no *s'arre* (de camí) hi serà en una hora», Vilanova de Prades (1926), «si no *m'arro* ---», El Vilosell (1935), «ia *n'arren* de coses los enginyers», Torre de l'Espanyol (1936); no era alteració recent ni exclusiva d'aquestes comarques, car en el passatge citat de les *VidesR* el ms. B porta «tot lo món *arra*», i en una carta de 1452 apareix *arra* f., com a substantiu 'error' (*NCl.* ix, 91.13), i veg. infra *eixarrat*, *arratja* i *erra* (*arra*).

DERIV.: *Erra* 'error', a penes sobreviu avui però fou antic, elegant i molt clàssic, freqüent en el S. xv: «confessants --- haver feta gran *erra*, e molt gran --- e més gran *erra*, de la qual se mereix molt gran e molt greu punició», doc. mall. de 1451 (Quadrado, *Forenses* y C., 337); «l'original pecat, de què fos <'fóreu'> nete, / un primitiu defect ésser nos negue / accidental, / qui fou la cruel pegue / qu'Adam pastà ab *erre* indiscret», en el mall. Arnau Descós, a. 1487, «dels àngels Patrona - del cel rica mena, / a tu jo-m comane - y prech, per recena, / si *erra* jo feya - parlant aquest dia», Gaspar Calaf, a. 1502 (JqMBover, *Bi-EscrBal.* i, 136.3.5); també el veig en el Comanador Estela, en la citada carta de 1452 (en variant *arra*), etc.; en oc. ant. ja S. XIII: «ben fes *erras* d'enamorat / qu'ar si colga e ar si leva», *Flamenca*, v. 3430, però el PDPF entén «air, façon», per tant podria ser derivat del fr. ant. *errer* 'caminar' ITERARE (infra).¹ *Er-*

rada [Llull]: «era luxuriós, e per la *errada* que son marit fahia contra ella, era la dona impacient dels falliments que son marit fahia» (*Blanq.*, *NCl.* II, 84.13). *Error* [Llull]: «lo Gran Cha gitaren de la *error* en què era» (*Blanq.* II, 156.13); el *DBal.* dóna dos exs. del plural *errós* f., en el *Boeci* i *AlcM diverses errós*, en la mateixa obra (que confonen amb el recent *èrr*o m.); pres del ll. *error*, -oris. *Errabund*; +*errabundejar*, menys freqüents que *vagabund* i *vagabundejar*; +*errabundeig* [1925, Carles Riba]: «hi ha encara força males dones arrides, però sense el bell ~ nocturn de Lady Macbeth» (traduint el *wandern* de Gottfried Keller, *Die Leute von Seldwyla*, p. 57). *Errada* 'prostituta'. *Erradis*. *Erradivol*.

Errador adj. 'difícil de seguir, exposat a errar-s'hi': «no sé pas si hi sabrà trobar, perquè és un camí molt *errador*», Caulès de Vidreres (1932). *Errament*. *Errança*. *Errant* 'que s'erra', 'vagabund' [Llull, etc.]. D'aquest mot hem de distingir l'homònim *cavaller errant*, gallicisme acceptat des del S. xv, derivat del fr. ant. *errer* 'anar de camí', derivat de *erre* 'camí', ll. ITER n.: «lo duch de Bretanya e lo duch d'Orleans --- a forma de cavallers *caminants*, alias *errants*, iran per totes les encontrades», *Curial* (*NCl.* I, 114), «en aquest libre se fa menció de *cavallers errants*, jatsia que és mal dit '*errants*', car deu hom dir *caminants*: *erre* és vocable francès, e vol dir 'camí', e *errar* vol dir 'caminar'; emperò yo vull seguir la manera d'aquells cathalans qui trasladaren los libres de Tristany e de Lançolat --- e tots temps digueren *cavallers errants*», id. (II, 7). *Errarós*. *Errata* o millor *errada*. *Erràtic*. *Errativol*.

Errivol adj. [1893, Verdaguer], molt usat per PCorromines amb el sentit de 'poc probable, exposat a desencaminar, a fer fallir': «li imprimia un moviment de molinet --- i era molt *errivol* que la cua no s'entortolligués amb el cordill del contrari i que no el fes seguir» (*Pigmalió*, cap 16, O. C., 194a10); «en tot plet hi havia sempre, i més en aquest cas, quelcom de prou *errivol* per a justificar la conveniència d'acceptar una transacció honorable» (*Les Llàgrimes de StLlorenç* IV, i, O. C., 410b33); «la policia no va tenir més remei que dur a la presó l'Úrsula salamera --- per evitar que un dia la matessin, facècia no tan *errivola* com sembla perquè no hi ha bèstia de més males entranyes que el comú de la gent, quan s'hi posa» (*Prometeu*, cap. 13, ii, p. 215). *Erro* [1585, forma moderna i poc castissa, per la qual *DBal.* i *AlcM* prenen erròniament el plural femení *errós* = *errors*]. *Erroni* [*erronees opinions*, fi S. XIV, Genebreda]; veg. EN-RÒNIA; algun cop amb variant *errònic* (*AlcM*).

Eixerrat 'extraviat, vagabund', amb afegiment de ex- intensiu, i sovint amb variant fonètica *eixarrat*: «vaig, com a home *exerrat*, per les terres», Llull (*Blanq.*, *NCl.* II, 188.14); «pot hom pendre per sa pròpia auctoritat --- tota au de caça que vaja *exarrada*, et que la tinga manifesta, per ço que son senyor la pusca cobrar», *CostTort.* (ed. Ol., p. 55); «una dona que jo havia pres per muler, per la qual jo vaig axí *axerat*, e amave-la més que res que fos al món», *Rey*